

профілем є: вивчення індивідуальних особливостей учнів, групування учнів 10–11 класів, впровадження у навчальний процес науково-обґрунтованого методичного забезпечення (комплекс методичного забезпечення, новітні інформаційно-комунікативні технології).

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврищак Г. Р. Дидактичні умови реалізації індивідуального підходу до учнів у процесі вивчення креслення в загальноосвітній школі: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.02 / Г. Р. Гаврищак. – К., 2004. – 20 с.
2. Обух О. С. Педагогічні умови реалізації індивідуального підходу до учнів 5–6 класів у процесі проектування та виготовлення виробів із текстильних матеріалів: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / О. С. Обух. – К., 2007. – 20 с.
3. Терещук Г. В. Индивидуализация трудового обучения: дидактический аспект / Г. В. Терещук. – М.: Ин-т ПСМ РАО, 1993. – 200 с.
4. Цідило І. М. Дидактичні умови індивідуалізації трудового навчання учнів 8–9 класів засобами інформаційних технологій: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / І. М. Цідило. – К., 2006. – 20 с.
5. Штофф В. А. Моделирование и философия / В. А. Штофф. – М.–Л.: Наука, 1966. – 304 с.

REFERENCES

1. Ghavryshhak Gh. R. Dydaktychni umovy realizaciji indyvidualjnogho pidkходу do uchniv u procesi vyvchennja kreslennja v zagaljnoosvitnij shkoli [didactic conditions of realization of an individual approach to students in the process of drawing in a secondary school], avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. kand. ped. Nauk, 13.00.02, teorija ta metodyka navchannja (kreslennja). Kyiv, 2004. 20 p.
2. Obukh O. S. Pedagoghichni umovy realizaciji indyvidualjnogho pidkходу do uchniv 5–6 klasiv u procesi proektuvannja ta vyghotovlennja vyrobiv iz tekstyljnykh materialiv [pedagogical conditions of realization of individual approach to pupils of 5–6 classes in the design and manufacturing of textiles], avtoref. dys. kand. ped. Nauk, 13.00.02, Kiev, 2007. 20 p.
3. Tereshhuk G. V. Individualizacija trudovogo obuchenija, didakticheskij aspekt, [individualization of labor education, didactic aspect], Moscow. In-t PSM RAO, 1993. 200 p.
4. Cidylo I. M. Dydaktychni umovy indyvidualizaciji trudovogho navchannja uchniv 8–9 klasiv zasobamy informacijnykh tekhnologhij [Didactic conditions of individualization of labor education students 8–9 grades by means of information technologies], avtoref. dys. kand. ped. nauk: 13.00.02, Kiev, 2006. 20 p.
5. Shtoff V. A. Modelirovanie i filosofija [Modeling and philosophy], Moscow–Leningrad, Nauka, 1966. 304 p.

УДК 378.147

Н. В. БОБК, М. О. ЖУКОВА

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІКИ ЕМПАУРМЕНТУ В ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Розглянуто роль педагогічного емпauerменту в проектній діяльності на уроках трудового навчання. Проаналізовано джерельну базу понять «емпаурмент», «педагогіка емпauerменту» та «уроки сталого розвитку». Визначено основні ознаки педагогічного емпauerменту. Аргументовано актуальність вибору цієї стратегії у формуванні творчого потенціалу учнів на уроках трудового навчання. Подано орієнтовну структуру проектної діяльності старшокласників за педагогікою емпauerменту при реалізації проектно-технологічного підходу на уроках трудового навчання та технології. Розглянуто орієнтовну тематику проектів, спрямованих на сталий розвиток старшокласників в процесі трудової діяльності.

Ключові слова: емпauerмент, педагогіка емпauerменту, уроки сталого розвитку, метод проектів, проектування, трудове навчання.

ПРИМЕНЕНИЕ ПЕДАГОГИКИ ЭМПАУРМЕНТА В ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ

Рассмотрена роль педагогического эмпаурмента в проектной деятельности на уроках трудового обучения. Сделан анализ источников понятий «эмпаурмент», «педагогика эмпаурмента», а также «уроки устойчивого развития». Определены основные признаки педагогики эмпаурмента. Аргументирована актуальность выбора этой стратегии в формировании творческого потенциала учащихся на уроках трудового обучения. Представлена ориентировочная структура проектной деятельности старшеклассников по педагогике эмпаурмента при реализации проектно-технологического подхода на уроках трудового обучения и технологии. Рассмотрена ориентировочная тематика проектов, направленная на устойчивое развитие старшеклассников в процессе трудовой деятельности.

Ключевые слова: эмпаурмент, педагогика эмпаурмента, уроки устойчивого развития, метод проектов, проектирование, трудовое обучение.

N. VOVK, M. ZHUKOVA

APPLICATION OF EMPOWERMENT PEDAGOGY IN PROJECT ACTIVITY OF PUPILS AT LESSONS OF LABOR TRAINING

The article discusses the role of teacher empowerment in project activities on the lessons of labor training, an analysis of the sources of the concepts of «empowerment» and «pedagogy of empowerment» and «sustainable development lessons» is made. The main signs of empowerment education. The relevance the choice of this strategy in the formation of creative potential of pupils at lessons of labor training is given reason to. The indicative structure of the project activities of senior pedagogy for empowerment in the implementation of design and technological approach to the lessons of labor training and technology is presented, indicative theme of projects aimed at sustainable development of senior pupils in the course of employment is considered.

Keywords: empowerment, education empowerment, sustainable development lessons, project-based learning, design, labor training.

Сучасне суспільство, ринок праці, соціальні перетворення вимагають від системи освіти нових підходів та знань, що сприяють формуванню свідомого, готового до нових викликів громадянина, здатного жити та діяти в сучасному світі, який швидко змінюється. Тому оновлений зміст і методика трудового навчання мають будуватися на засадах проектно-технологічного підходу, який ґрунтується на гнучкій організації процесу навчання, де пріоритет належить засобам активного навчання й сучасним педагогічним технологіям. Серед значної кількості педагогічних технологій у контексті нашого дослідження варто приділити особливу увагу технології освіти для сталого розвитку – емпаурмент.

М. Мелманн та О. Пометун розкривають особливості освіти для сталого розвитку як педагогічної системи, в якій ставиться нова мета і завдання, йде пошук їхнього розв'язання шляхом використання нових підходів. Ґрунтовно висвітлені теоретичні та прикладні основи емпаурменту в дослідженнях М. Бассі, А. Сикало, Н. Гавриш, Е. Саприкіна, де науковці визначають, що саме освіта для сталого розвитку містить механізми стимуляції особистісного та кар'єрного зростання, самовдосконалення, самоосвіти протягом усього життя.

Мета статті полягає у висвітленні ролі педагогічного емпаурменту та застосуванні технології сталого розвитку в проектній діяльності учнів на уроках трудового навчання.

Під час виховання дорослі часто намагаються забезпечити дітям комфортне існування та вберегти їх від проблем. Однак для повноцінного розвитку дитині варто виходити із зони комфорту та намагатися вирішувати складні життєві ситуації самостійно, відповідно до своїх можливостей. На це й спрямована технологія емпаурменту, що надихає дитину на самостійні дії, спонукає використовувати свою енергію.

Технологія емпаурменту – це надання учню сили і натхнення до дії. Основними принципами є створення умов для психологічного комфорту в процесі навчання, підвищення

впевненості та відповідальності за його результати, набуття умінь контролювати ситуацію навчання, виникнення ентузіазму і почуття задоволення від групової та індивідуальної роботи та її результатів. Емпаурмент – це мова підтримки, спрямована на пробудження внутрішньої енергії.

Теоретичні концепції поняття «емпаурмент» представили Д. Джонсон, Е. Джонсон-Холубек, Дж. Дьюї, Д. Колб, Д. Латишин, О. Радугін, Ю. Фокін. Шведський фахівець у сфері навчання К. Мелландер сформував цикл навчання, що став одним з напрямів гуманістичної педагогіки «емпаурмент».

Термін «empowerment» (англ.) утворений від «empower» – уповноважувати, давати можливість і «ment» – суфікс для утворення іменника зі значенням «процес, поняття, дія»), розглядається більшістю авторів (Г. Брутланд, А. Зимбалару, М. Мелманн, Н. Мкларен, Л. Піліпчатіна, О. Пометун, Т. Смагіна та ін.) як процес наснаження і визначається як термін, що позначає багатовимірний соціальний процес, допомагає людині знайти можливості контролювати власне життя, актуалізувавши певні ресурси, «силу», «енергію» і т. д.

У словнику української мови терміна «емпаурмент» немає. Зрозуміло, що в українській мові «наснаження» є загальноприйнятим (хоча і не дуже точним) перекладом англійського терміна «empowerment», поряд з яким вживається «емпаурмент». У російськомовній літературі взагалі зустрічається тільки транслітерація, при цьому лінгвісти пропонують декілька можливих варіантів перекладу: «підвищення компетентності», «мобілізація потенціалу», «підвищення результативності (продуктивності)», «наділення повноваженнями», «делегування», «посилення», «набуття влади, сили». Отже, у перекладі (за смислом) воно означає надання людині внутрішньої сили і натхнення до дії. Тому ми називаємо емпаурмент педагогікою натхнення на дії або наснаження [1].

Походження емпаурменту як теоретичної концепції бере свої витoki у бразильського гуманітарія і освітянина Фрейре, який у 1973 р. запропонував план «звільнення» пригноблених людей через освіту. І. Лайнг і М. Манн відзначають, що саме наснажені особи спроможні досягати ефективних особистісних змін шляхом мобілізації особистих ресурсів (мотивів, прагнень, навчальних зусиль, творчого підходу до вирішення професійних завдань тощо).

Лінгвістичний аналіз слова «емпаурмент», на думку Н. Кривоконь, буквально означає «надання внутрішньої сили» іншому або допуск і санкціонування іншого на використання цієї сили [3]. Ґрунтовно висвітлені теоретичні та прикладні основи емпаурменту в дослідженні Т. Сили, котра здійснила аналіз міждисциплінарного змісту категорії наснаження [5].

Емпаурмент розглядається також як спосіб роботи людини з таким відношенням до себе, що допомагає їй набути внутрішню особисту силу в міжособистісному спілкуванні та здатність управляти своїм життям. На думку науковців, емпаурмент допомагає людині визначити ті види діяльності, в яких вона може добитися успіху. Не впевнені у своїх силах особи починають переглядати цю установку відносно себе і ситуацій, в яких вони опинилися, коли досягають успіху і відчуття сили. Випробувавши успіх у результаті власних дій, вони починають розуміти, що можливі зміни на краще, щоб підвищити якість свого життя і діяльності.

Д. Гершон і Г. Страуб визначають емпаурмент як мистецтво творити таке життя, що людина прагне прожити; як спосіб формування життєстійкої особистості, зазначаючи, що цей аспект у діяльності призначений для людей, котрі готові вивести себе на передній край саморозвитку; як процес розвитку особи до самостійних дій [2].

Мета сучасної школи – це створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості. На основі зазначеного О. Пометун вважає, що учень – це активна і творча особистість, здатна пізнавати і саморозвиватися. Під час навчання школярі отримують можливість сформулювати власний спосіб життя і систему цінностей, усвідомити, як повсякденний спосіб життя кожної людини та колективів впливає на стан довкілля. Дослідниця наголошує, що традиційна педагогіка виходить з положення, що надання учневі певної порції інформації викликає зміну його ставлення (а отже, і цінностей) до того чи іншого явища. Наслідком (очікуваним результатом) останнього вважається поступова зміна діяльності чи моделей поведінки дитини.

Таким чином, сутність і зміст педагогіки емпаурменту (див. табл. 1) полягає в знаходженні такого навчального матеріалу, який залучав би учня в конкретну діяльність, що має в його очах велике значення, інтерес та спонукає до творчості. Необхідно знайти типові

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

види діяльності, результати яких по-справжньому цікавлять учнів і які неможливо виконувати механічно.

Таблиця 1

Зміст педагогіки емпайерменту

Мета	Завдання	Основні принципи	Форми
Формування основних груп компетентностей в учнів; діяльнісне спрямування уроків трудового навчання; підвищення інтересів і зацікавленості учнів процесом навчання; надання допомоги учням у самопізнанні та проектуванні власного майбутнього з метою їх самореалізації; формування в учнів нових моделей поведінки та дій, що відповідають потребам сталого розвитку нашої країни і планети загалом розв'язання проблем, що виникають у житті.	Освіта протягом всього життя людини, що є невід'ємною частиною навчання; формування особистості без обмежень системою формальної освіти; міждисциплінарний характер освіти; виховування свідомих членів суспільства, які розуміють взаємозв'язок і взаємозалежність людини і природи, усвідомлюють необхідність збереження глобальної рівноваги та причетності кожного до проблем навколишнього середовища; забезпечення знань, умінь, навичок для прийняття рішень.	Створення умов для формування впевненості у власних силах і можливостях та відповідальності за результати навчання; прийняття учнями рішень щодо власного стилю життя та їх виконання; забезпечення психологічного комфорту учнів під час навчання як за допомогою спеціальних прийомів, так і через доступність змісту навчання(за принципом вибору кожною дитиною кроків, які вона хоче і може здійснити); створення умов для появи в учнів ентузіазму і почуття задоволення від групової й індивідуальної роботи та її результатів, що досягається насамперед завдяки постійному позитивному (як за формою, так і за змістом) зворотному зв'язку.	Уроки сталого розвитку; міні-проекти; комікси; творчі завдання; презентації; віртуальні лабораторії тощо.

Дисципліна «Трудове навчання» – це дисципліна творча, тому в процесі викладання необхідно змістити акценти від фактично ремісничого навчання до формування та розвитку творчої ініціативи, пошуку, інтелектуального навчання його змісту, створення реальних умов для реалізації індивідуальних можливостей особистості кожного учня, а саме: реалізації особистісно зорієнтованого підходу на уроках трудового навчання під час виконання творчих проектів різного змісту й характеру; створення на уроках трудового навчання ситуації вільного вибору об'єктів проектування та успіху учнів у проектно-технологічній діяльності.

На думку О. Пометун, Л. Пилипчатіної та І. Сущенко, які використали модель педагогіки емпайерменту, в процесі навчання школярі отримують можливість сформувати власний спосіб життя й систему цінностей, усвідомити, як повсякденний спосіб життя кожної людини впливає на стан довкілля.

У здобутті освіти в сучасній школі навчання не має бути звичайним та буденним, особливо, коли метою вчителя є формування розвиненої, інформованої компетентної особистості. Головне – це викликати в школярів зацікавленість проблемами сталого розвитку з першого уроку й намагатись підтримувати їх протягом усього курсу навчання, перетворюючи звичайні уроки в рольові ігри, подорожі, маленькі бесіди чи дискусії за «круглим столом», інтерв'ю тощо. Важливим є розуміння того, що освіта сталого розвитку спрямована на

навчання в дії і для дії, тобто на оволодіння учнями всіма навичками, необхідними для того, щоб діяти для сталого розвитку.

Уроки сталого розвитку повинні будуватися на основі діяльнісного, особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів організації навчально-виховного процесу:

- зміст навчання розроблено відповідно до актуальних і доступних для розуміння учнів проблем ресурсозбереження та стабільної життєдіяльності;
- найважливішою складовою навчання визнається самостимулювання і мотивування учнів до висування ними особистісно і суспільно значущих цілей власної діяльності та їх реалізації, надання учням свободи вибору форм і способів цієї діяльності;
- навчально-пізнавальну діяльність учнів зосереджено на особистому ставленні та рішеннях щодо власного стилю життя і поведінки, які змінюються у контексті планетарних потреб людства;
- на уроках і у позаурочний час організовується системна пошуково-дослідницька діяльність школярів;
- характерною особливістю змісту є міждисциплінарність, пов'язана із глобальністю і всебічністю стійкого розвитку як явища.

Реалізація змісту педагогіки епауерменту сприяє формуванню та розвитку в учнів таких ключових компетентностей, як:

- громадянська – здатності критично мислити, брати участь в обговоренні, аргументувати думку, приймати рішення та виявляти громадянську позицію у ситуаціях, пов'язаних із питаннями стійкого розвитку, використовувати моделі поведінки, які задовольняють спільні інтереси особистості та громади;
- соціальна – здатності активно слухати інших, ефективно спілкуватись і співпрацювати, зокрема в парі та малій групі, відповідати за результати спільної діяльності;
- уміння вчитися – здатності міркувати, порівнювати, узагальнювати, спостерігати, самостійно шукати інформацію з різних джерел, проводити нескладні самостійні дослідження щодо використання ресурсів та їх збереження у сім'ї та громаді, набувати індивідуального досвіду самоорганізації, навчальної рефлексії;
- загальнокультурна – здатності застосовувати методи самовиховання, зорієнтовані на систему індивідуальних і загальнолюдських цінностей, для розроблення і реалізації моделей екологічно доцільної та ресурсозберігаючої поведінки.

Серед предметних компетентностей, що формуються у процесі навчання за технологією епауерменту, основоположними є природознавча та суспільствознавча, що виявляються у здатності учнів вирішувати доступні особистісно і соціально значущі практичні проблеми, пов'язані з екологічними об'єктами довкілля та суспільного життя.

Уроками для сталого розвитку передбачено системне використання таких інтерактивних методів навчання, як робота учнів у малих групах і парах, уявний мікрофон, обговорення у загальному колі, мозковий штурм, комікс та ін. Основні форми організації навчання: урок, екскурсія, дослідницька позакласна робота, навчальний проект тощо.

Головним способом залучення учнів до діяльності є перевірка або аудити – спеціальне завдання із самостійного дослідження учнем власного стилю життя, аналіз наявного досвіду за допомогою запитань або дій, запропонованих у посібнику. Інформація, отримана під час виконання аудиту, ініціює дискусію, обговорення, є способом входження учнів в тему [4, с. 24].

Першорядне питання, на яке відповідають школярі в результаті такого самовивчення, – яким є мій власний вплив на навколишнє середовище? Продовження досліджень уможливує поступове усвідомлення концепції: «Мої розумні дії принесуть користь не тільки природі, а й мені».

Таким чином, можна виділити алгоритм самодослідження учнів в різних темах трудового навчання: 1) аудит; 2) осмислення проблеми (чому це є проблемою для мене, мого оточення); 3) збір інформації щодо проблеми та існуючих у світі способів її вирішення; 4) визначення цілей (чого хочу досягти); 5) формування намірів та плану дій; 6) реалізація плану; 6) перевірка результатів, оцінка; 7) плани на майбутнє.

Суть нової парадигми навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної активної діяльності і взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання, де й учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання,

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

які усвідомлюють, що і для чого вони роблять, прогнозують свою діяльність і її результати, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють.

До продуктивних творчих видів діяльності можна віднести проектування на уроках трудового навчання як один із ефективних методів трудового виховання і політехнічної освіти. Метод проектів – це система навчання, за якої учні здобувають знання в процесі планування і виконання завдань, які поступово ускладнюються. Дієвість цього методу зумовлена тим, що він дозволяє учням вибрати діяльність за своїми інтересами і через справу, яка відповідає їх здібностям, формує ключові компетенції. Виконуючи проекти, школярі освоюють методи творчої діяльності, вчаться самостійно знаходити і аналізувати інформацію, отримувати і використовувати знання з різних галузей, набувати вміння і навички практичної роботи, досвід вирішення реальних завдань. Однією з найважливіших вимог щодо відбору проектів є його творча спрямованість.

Під час добору творчих проектів варто враховувати індивідуальні особливості школярів, ступінь їхньої підготовки, вікові та фізіологічні особливості. Важливою вимогою при відборі творчих проектів є їх суспільно корисна чи особиста значущість. Основні критерії вибору проектів: оригінальність, доступність, надійність, технічна досконалість, естетичні перспективи, безпечність, відповідність суспільним потребам, зручність експлуатації, технологічність, матеріаломісткість, вартість та ін.

На виконання проекту за навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання розроблено варіативні модулі окремо для 5–6 та 7–9 класів. У 5–6 класах вивчається по два варіативні модулі, на кожний з яких відводиться 20 годин; у 7–9 класах вивчається по одному варіативному модулю – по 16 годин. При виконанні проектів учні оформляють пояснювальну записку, одним з розділів якої є дослідницький розділ. Наприклад, учні 6 класу в ході виконання проекту можуть проводити екологічне дослідження, в ході якого роблять висновок про те, чи не принесе експлуатація проектного виробу шкоди навколишньому середовищу. У 7–8 класах учні вибирають різноманітні математичні, хімічні, фізичні, соціологічні дослідження залежно від теми проекту, а також виконують розрахунок собівартості виробу, що виготовляють. Знання та вміння, набуті учнями на уроках технології, дуже різноманітні і тісно пов'язані з іншими загальноосвітніми предметами: фізикою, хімією, біологією, математикою, історією, літературою та ін. Такий інтегрований зв'язок становить основу педагогіки емпайерменту, сприяє сталому розвитку учнів в процесі трудової підготовки.

У старшокласників найбільший інтерес викликають інтегровані міжпредметні проекти, наприклад, технологія + основи безпеки життєдіяльності; технологія + екологія, технологія + біологія. Це дослідження або інформаційні проекти, теми яких пропонують учні: «Бюджет шкільних витрат» (Скільки необхідно грошей, щоб зібрати дитину в школу?), «Технології ХХІ століття» (Які технології подарувало нам ХХІ століття?), «Роль комп'ютера в житті людини», «Чисте місто» (боротьба із засміченням території міста), «Жива вода» (вивчення якості послуг водопостачання в рідному місті), «Я купую взуття» (аналіз ринку взуття та його якісних ознак), «Споживчий кошик» (порівняння цін споживчого кошика поточного та минулого року, сімей із різним достатком, різних міст та районів), «Я купую холодильник» (вивчення поведінки споживача під час купівлі побутової техніки для зберігання харчових продуктів), «Оплата комунальних послуг» (вивчення тарифів та розрахунків на комунальні послуги).

Роль вчителя у цьому процесі – це роль консультанта, організатора імітаційних ігор (виробник-споживач, конструктор-технолог, дизайнер-виробник і т. д.). Учні охоче беруть участь у тренінгах за елементами публічного захисту проектів і досліджень, користування експертними анкетами, розробкою критеріїв оцінки. Включення прийомів дослідницької роботи в урок сприяє розвитку творчих здібностей учнів, їх самостійності на всіх етапах пізнавального процесу від постановки цілей і завдань виконання навчального завдання до застосування і використання знань на практиці. На уроках технології така діяльність полягає у формулюванні цілей і завдань майбутнього дослідження, знаходження необхідних знань, виконанні на їх основі практичних робіт: написання міні-творів «Обґрунтування вибору теми дослідження», критичний аналіз літератури (описово-дослідні роботи), складання креслень, схем, розробка технологічних процесів, конструювання предметів та різноманітних пристроїв, їх оформлення, виготовлення предметів тощо.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

У процесі занять з учнями експериментального класу проводилося спостереження за їх трудовою та пізнавальною активністю. Порівнюючи результати рівня знань цього класу, в якому уроки проводились за методикою емпайерменту, і контрольного, де вона не використовувалась, виявлено, що рівень успішності експериментального класу набагато вищий, ніж контрольного.

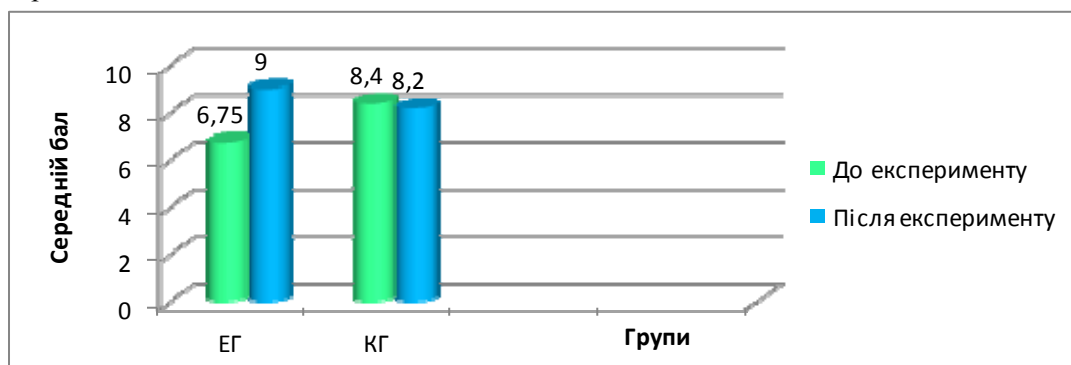

Рис. 1. Результати експерименту.

Отримані результати свідчать, що учні експериментального класу більш свідомо виконували проекти на уроках, із зацікавленістю ставилися до занять за технологією емпайерменту, якісніше розробляли об'єкти проектування, правильно підбирали необхідні прийоми роботи над проектами.

На сьогоднішній день технології сталого розвитку займають усе більше і більше місце в освітньому процесі. Головною перевагою цих технологій є наочність, оскільки велика частка інформації засвоюється за допомогою зорової пам'яті, і вплив на неї дуже важливий в навчанні. Педагогіка емпайерменту допомагає зробити процес навчання творчим і орієнтованим на учня.

Отже, педагогіка емпайерменту відіграє важливу роль у проектній діяльності на уроках трудового навчання, надаючи учням певну самостійність, мотивуючи до певних дій; стимулюючи творчий підхід до підготовки уроку, прийняття індивідуальних рішень кожним учасником навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпін': ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Гершон Д. Емпайермент. Искусство творить такую жизнь, какую вы хотите / Дэвид Гершон, Гейл Страуб. – М.: Сов.-амер. гуманитар. инициатива / Golubka 1992. – 102 с.
3. Кривоконь Н. І. Поняття наснаження в аспекті психології соціальної роботи / Н. І. Кривоконь // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2011. – Т. XIII, ч. 3. – С. 190–198.
4. Пометун О.І. Уроки для сталого розвитку: навчальний посібник для вчителя з навчального курсу за вибором для учнів 8-го класу загальноосвітніх шкіл / О. І. Пометун, Л. М. Пилипчатина, І. М. Сущенко. – Дніпропетровськ: ЛІРА, 2013. – 100 с.
5. Сила Т. І. Міждисциплінарний зміст категорії наснаження / Т. І. Сила // Вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту ім. Т. Г.Шевченка. Серія: Психологічні науки. – 2010. – Вип. 82, Т.ІІ. – С. 194–197.

REFERENCES

1. Velikij tлумachnij slovník suchasnoï ukráíns'koï movi. V. T. Busel. Kii'v; Irpin': VTF «Perun» x [Great tлумachny vocabulary suchasnoï Ukrainian Language], 2009. 1736 p.
2. Gershon D., Straub Gejl Jempajerment. Iskusstvo tvorit' takuju zhizn', kakuju vy hotite. Moskva, Sov.-amer. gumanit. Inicijativa, Golubka [Art to create a life, what you want], 1992. 102 p.
3. Krivokon' N.I. Ponjattja nasnazhennja v aspekti psihologii social'noi roboti. Problemi zagal'noï ta pedagogichnoï psihologii: zb. nauk. pr. In-tu psihologii imeni G. S. Kostjuka NAPN Ukraïni [Ponyattja nasnazhennja in aspekti psihologii sotsial'noi robots], 2011. T. XIII, ch. 3, pp. 190–198.
4. Pometun O.I., Pilipchatina L.M., Sushhenko I.M. Uroki dlja stalogo rozvitku : posibnik dlja vchitelja z navchal'nogo kursu za viborom dlja uchniv 8-go klasu zagal'noosvitnih shkil. Dnipropetrovs'k : «LIRA» [Lessons for steel rozvitku: The Teaching posibnik for vchitelya s The Teaching rates for Vibor for uchniv 8th class zagal'noosvitnih shkil], 2013. 100 p.

5. Sila T.I. Mizhdisciplinarnij zmist kategorii nasnazhennja. Visnik Chernigivs'kogo nac. ped. un-tu im. T.G.Shevchenka. Serija: Psihologichni nauki [Mizhdistsiplinarny zmist the category nasnazhennya], 2010. Vip, 82, T.II, pp. 194–197.

УДК 377.6:331.548:004.92

В. А. БОЙКО

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ТЕХНІЧНА ТА КОМП'ЮТЕРНА ГРАФІКА» ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ТЕХНОЛОГІЯ»

Акцентується увага на проблемі формування професійного самовизначення в абітурієнтів, зокрема, свідомого вибору інженерно-технічної спеціальності та важливості профільної підготовки старшокласників за спеціалізацією «Технічна та комп'ютерна графіка» у профільних класах інженерно-технічного спрямування. Розкрита структура і зміст навчальної програми «Технічна та комп'ютерна графіка» даного технологічного профілю та педагогічні умови для її практичної реалізації.

Ключові слова: профільна освіта, інженерно-технічне спрямування, навчальна програма, технічна та комп'ютерна графіка.

В. А. БОЙКО

ПРОГРАММА СПЕЦИАЛИЗАЦИИ «ТЕХНИЧЕСКАЯ И КОМПЬЮТЕРНАЯ ГРАФИКА» ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ «ТЕХНОЛОГИЯ»

Акцентируется внимание на проблеме формирования профессионального самоопределения у абитуриентов, в том числе сознательного выбора инженерно-технической специальности и важности профильной подготовки старшеклассников по специальности «Техническая и компьютерная графика» в профильных классах инженерно-технического направления. Раскрыта структура и содержание учебной программы «Техническая и компьютерная графика» данного технологического профиля и педагогические условия для ее практической реализации.

Ключевые слова: профильное образование, инженерно-техническое направление, учебная программа, техническая и компьютерная графика.

V. BOYKO

EDUCATIONAL PROGRAM OF THE SPECIALIZATION «TECHNICAL AND COMPUTER GRAPHICS» IN EDUCATION AREA «TECHNOLOGY»

The article focuses attention on the problem of school-leavers' professional self-determination, including the conscious choice of the engineering profession and the importance of specialized training in «Technical and Computer Graphics» performed in engineering and technical subjects classes. Structure and content of the educational program «Technical and Computer Graphics» of the given technological speciality and pedagogical conditions for its implementation are given.

Keywords: specialized training, engineering and technical subjects, educational program, technical and computer graphics.

Інтеграція з європейським освітнім простором та радикальний характер змін, які відбуваються в сучасній Україні, вимагають від освіти підготовки фахівців нової якості, здатних творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційному просторі, приймати нестандартні рішення, вчитися і розвиватися протягом усього життя, а головне – бути патріотами рідної землі [6, с. 184]. Особливо це стосується фахівців інженерно-технічного спрямування, оскільки інженерна освіта, як і інженерна діяльність, сьогодні